

**ЕКОНОМІЧНІ ТА БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ
СУЧАСНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА**

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФІЯ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ РАДІОЕЛЕКТРОНІКИ

Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою

**ЕКОНОМІЧНІ ТА БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ
СУЧАСНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА**

Колективна монографія

Харків 2020

УДК 330.131

*Рекомендовано Науково-технічною радою
Харківського національного університету радіоелектроніки
(протокол №11 від 19.11.2020)*

Рецензенти

Труніна І. М., доктор економічних наук, професор, Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського.

Тульчинська С. О., доктор економічних наук, професор, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського».

Белікова Н. В., доктор економічних наук, доцент, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України.

ISBN 978-966-659-289-0

Економічні та безпекові виклики сучасного бізнес-середовища: колективна монографія / За заг. ред. д.е.н., проф. Т. В. Полозової. Харків: ХНУРЕ, 2020. 448 с.

Монографію присвячено дослідженню проблем господарювання економічних агентів на всіх рівнях управління та питанням забезпечення економічної безпеки діяльності окремих підприємств, галузей, регіонів та країни в цілому. Монографія є результатом теоретичних і практичних досліджень з удосконалення науково-методичного забезпечення функціонування суб'єктів господарювання на мікро- та макроекономічному рівнях.

Монографія базується на матеріалах I-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні стратегії економічного розвитку: наука, інновації та бізнес-освіта».

Монографія призначена для науковців, викладачів, аспірантів, а також фахівців, що займаються дослідженням питань соціально-економічного розвитку та забезпечення економічної безпеки підприємств, галузей, регіонів та країни.

Відповідальність за зміст та достовірність матеріалів несуть автори. Редакція залишає за собою право не публікувати матеріали, що не відповідають формату видання, а також істотно змінювати зміст текстів за узгодженням з автором. Думка авторів може не співпадати з думкою членів редколегії.

ISBN 978-966-659-289-0

DOI: 10.30837/978-966-659-289-0

© Колектив авторів, 2020

© Кафедра економічної кібернетики та управління економічною безпекою, 2020

© Харківський національний університет радіоелектроніки, 2020

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
------------	---

РОЗДІЛ 1

ТЕНДЕНЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ: НАЦІОНАЛЬНИЙ ТА СВІТОВИЙ ДОСВІД

<i>Baiba Šavriņa, Santa Sproģe-Rimša, Patrīcija Lipaja</i> ENTREPRENEURIAL EDUCATION TO PROMOTE THE CREATION OF OWN BUSINESS INSTEAD OF YOUTH UNEMPLOYMENT OR EMIGRATION (CASE OF LATVIA).....	11
<i>Sheiko Iryna, Storozhenko Oleksandra</i> EXPERIENCE OF EUROPEAN DIGITAL MARKET FUNCTIONING AND DIGITALIZATION IN UKRAINE.....	26
<i>Sheiko Iryna, Storozhenko Oleksandra</i> UKRAINE AND EASTERN EUROPEAN COUNTRIES: PROSPECTS FOR FURTHER DEVELOPMENT AGAINST THE COVID-19 PANDEMIC.....	38
<i>László Vértesy, Valéria Széplaki</i> OUTSOURCING INSURANCE RISKS AND REINSURANCE: EUROPEAN SOLUTIONS.....	48
<i>Бабайлов В. К., Приходько Д. О.</i> ВИЗНАЧЕННЯ ОСНОВНИХ АСПЕКТІВ СОЦІАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ.....	56
<i>Діденко Є. В.</i> ДО ПИТАННЯ ПРО ТУРИСТИЧНУ ПРИВАБЛИВІСТЬ КРАЇНИ.....	66
<i>Довгопол Н. В., Ігуменцева Н. В.</i> СТРАТИФІКАЦІЯ ГРУПИ РИЗИКУ ЯК ІНФОРМАЦІЙНА ОСНОВА ПРОТІЕПІДЕМІОЛОГІЧНИХ ВИТРАТ ДЕРЖАВИ.....	81
<i>Мурзабулатова О. В., Курденко О. В.</i> УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	90
<i>Носова О. В., Книш А. С.</i> АНАЛІЗ ПРЯМИХ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ, ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ.....	104
<i>Овсюченко Ю. В., Пересада О. В.</i> МОДЕЛЬ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ.....	112
<i>Прокопенко В. Ю., Каверіна Ю. В.</i> ВПЛИВ РЕЛІГІЇ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК.....	124

Степанова О. В.

**МЕТОДИКА БАГАТОКРИТЕРІАЛЬНОЇ ОЦІНКИ РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ
УКРАЇНИ.....** 132

Шейко І. А., Курденко О. В.

**ГЛОБАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ: ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ
РОЗВИТКУ.....** 142

РОЗДІЛ 2

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ СУЧАСНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

Kolupaeva I. V., David Elie GOHI

METHODOLOGICAL ASPECTS OF RISK MANAGEMENT OF ENTERPRISES... 154

Kolupaeva I. V., Tkachenko A. G.

**DEFINITION OF THE CONCEPT «MECHANISM OF INNOVATIVE
DEVELOPMENT OF ENTERPRISE».....** 162

Геселева Н. В., Пронюк Г. В.

МОДЕЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ ПІДПРИЄМСТВА..... 169

Довгопол Н. В., Ігуменцева Н. В.

**АВТОМАТИЗАЦІЯ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ
ПІДПРИЄМСТВА** 183

Кирій В. В., Шелефонтьок В. Р.

КОМПЛЕКСНИЙ МЕТОД ОЦІНКИ РІШЕНЬ У РЕКЛАМНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ..... 193

Кирій В. В., Шемшур В. А.

**ПРОЦЕС КОМЕРЦІАЛІЗАЦІЇ ОБ'ЄКТІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІ.....** 206

Кисліченко А.П., Рабеах Мохаммед Рідха Салман

**КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД ДО ДІАГНОСТИКИ
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА.....** 220

Костін Ю. Д., Дергоусов В. М.

**НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ЩОДО УДОСКОНАЛЕННЯ МОТИВАЦІЇ
ПЕРСОНАЛУ НА ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ.....** 231

Костін Д. Ю., Шкуро Г. Л.

**ЕКОНОМЕТРИЧНІ МОДЕЛІ У ВИЗНАЧЕННІ СТУПЕНЯ ПЕРЕВАГИ
ІНДИВІДУАЛЬНИХ ФАКТОРІВ МОТИВАЦІЇ ПЕРСОНАЛУ НА
ВИРОБНИЧИХ ПІДПРИЄМСТВАХ.....** 246

Полозова Т. В., Алзубі Лайт Абдел Карім Мохаммад

ФІНАНСОВА МОДЕЛЬ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ..... 255

<i>Полозова Т. В., Куценко Ю. А.</i>	
ПОНЯТТЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ В КОНТЕКСТІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	265
<i>Полозова Т. В., Обейд Лара Ходор</i>	
СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	274
<i>Полозова Т. В., Самков В. В.</i>	
ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ОБЛІКУ ЯК УМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОЇ ЯКОСТІ ОБЛІКОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ.....	282
<i>Пономарьов С. В.</i>	
ПОКАЗНИКИ ЯКОСТІ ОБСЛУГОВУВАННЯ СПОЖИВАЧІВ ПІДПРИЄМСТВАМИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОЇ СФЕРИ.....	293
<i>Соколова Л. В., Верясова Г. М.</i>	
ВНУТРІШНЬОФІРМОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	301
<i>Соколова Л. В., Зінченко М. Е.</i>	
СПОЖИВЧІ ПЕРЕВАГИ ЯК ОБ’ЄКТ НЕЙРОМАРКЕТИНГОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	315
<i>Соколова Л. В., Огородник В. А.</i>	
КОНКУРЕНТНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА ЯК СУЧАСНА ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ.....	326
<i>Соколова Л. В., Шапошник Б. В.</i>	
НЕОДНОЗНАЧНІСТЬ ДЕФІНІЦІЇ ПОНЯТТЯ «ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА» ТА ОСНОВНА ПРОБЛЕМАТИКА ЇЇ ОЦІНКИ.....	336
<i>Тохтамиш Н. І., Альхьярі Амер Махмуд Алі</i>	
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПРОЕКТІВ.....	346

РОЗДІЛ 3

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ’ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

<i>Polozova T.V., Nicola Jennifer John Elia</i>	
ENTERPRISE ECONOMIC SECURITY SYSTEM: THEORETICAL ASPECTS OF FORMATION.....	355
<i>Дутчак Р. Р., Дутчак В. Ф.</i>	
ЗАХИСТ ПРАВА НА ЛІКАРСЬКУ ТАЄМНИЦЮ В ДОКУМЕНТАХ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПРИВАТНИХ ПІДПРИЄМСТВ ГАЛУЗІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ’Я.....	363

Кириї В. В., Мірошніченко Д. Д.

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ НА
ВИСОКОКОНКУРЕНТНОМУ РИНКУ..... 375**

Колісник О. В., Буркан Є. А.

**ЕКОНОМІЧНИЙ ЗМІСТ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ
БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА..... 383**

Мурзабулатова О. В., Бабаєв Рахман

**ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЗАСАДИ ІНФОРМАЦІЙНО-
АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА..... 390**

Мусієнко В. О., Іванова В. Б.

**МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ ДІАГНОСТИКИ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА
ЯК ІНСТРУМЕНТАРІЙ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА..... 397**

Полозова Т. В., Абдуллаєв Акбар Ібадулла огли

**СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ
БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА..... 409**

Полозова Т. В., Ал-Касеасбех Ахмад Закарія Саламех

**ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В
СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ПІДПРИЄМСТВА..... 419**

Прібильнова І. Б., Вадіяну А. Р.

**ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ..... 427**

Солодкий В. С.

**СИСТЕМА ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ КОМЕРЦІЙНОЇ ТАЄМНИЦІ
ПІДПРИЄМСТВА..... 436**

Полозова Т. В.,

*д.е.н, професор, завідувач кафедри економічної кібернетики
та управління економічною безпекою,*

Харківський національний університет радіоелектроніки

Обєд Лара Ходор,

аспірант,

Харківський національний університет радіоелектроніки

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ОЦІНКИ ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

У сучасних умовах господарювання, що характеризуються економічною нестабільністю, гострою конкуренцією між підприємствами, проявляється підвищена увага до проблеми ефективності діяльності підприємства, як з позиції самих господарюючих суб'єктів з метою коректування управління та планування, так і з боку зовнішніх для об'єкта інститутів (інвестиційних і регулюючих), для визначення економічного статусу, позицій даного підприємства в економічній системі країни. Від фінансово-економічного стану підприємства залежить багато в чому успіх його діяльності.

Фінансово-економічний стан підприємства характеризується ступенем його прибутковості й оборотності капіталу, фінансової стабільності і динаміки структури джерел фінансування, здатності розраховуватися по борговим зобов'язанням. Правильна оцінка ефективності діяльності підприємства в сучасних умовах господарювання в остаточному підсумку необхідна як для його керівництва і власників, так і для інвесторів, партнерів, кредиторів, державних органів. Пошук критеріїв, які найбільше адекватно відображають ефективність діяльності підприємств в умовах антикризового управління, є актуальним і важливим завданням в економіці.

Огляд літературних джерел з питань оцінки ефективності діяльності підприємств показав, що набір показників і методика їх розрахунку представлені досить широко за окремими видами ресурсів і окремим узагальнюючим показником ефективності.

Проблема забезпечення та управління ефективністю діяльності підприємства висвітлювалася у роботах таких авторів, як: Т. В. Гринько, А. В. Дудніченко [1], Г. С. Жулай [2], Н. О. Лазарева [3], А. В. Півень [4].

Теоретико-методичні аспекти оцінки економічної ефективності діяльності підприємств розглядалися у роботах багатьох науковців, серед яких: О. Андросова [5], Т. І. Батракова [6], Т. А. Горобець, А. Г. Гончарук [7], В. Г. Онокало [8], І. П. Отенко [9], М. М. Радева [10], Н. О. Роскладка, А. А. Роскладка, А. В. Пушкарьова [11], Л. В. Соколова, О. Є. Соколов [12], П. А. Фісуненко, К. І. Шевченко [13], М. А. Чайковська, О. В. Бузинник [14].

Незважаючи на широкий спектр публікацій авторів, які розглядають проблеми вибору, узагальнення і систематизації показників роботи підприємства, дотепер не визначені оптимальні серед них, які найбільшою мірою могли б оцінити ефективність управління підприємствами. Метою дослідження є визначення критеріїв та системи показників оцінки економічної ефективності діяльності підприємства.

У результаті аналізу літературних джерел можна зробити висновок, що економічна ефективність – це відношення результату (ефекту) до використаних ресурсів (витрат). На рівні виробничого підприємства модифікованою формою єдиного критерію ефективності його діяльності визнається максимізація прибутку. Для оцінки рівня ефективності праці підприємства отриманий їм результат зіставляється з витратами або використаними ресурсами. Зіставлення прибутку з витратами означає рентабельність або норму рентабельності. Розрізняють рентабельність продукції (витрат) і рентабельність виробництва (засобів, капіталу). Більшістю авторів пропонується використовувати для

дослідження ефективності роботи підприємства відносний показник рентабельності [5, 8-10].

Оцінку ефективності діяльності підприємства пропонується здійснювати за наступними основними напрямками [10-14]:

- фінансовий аналіз, який вивчає, діагностує і прогнозує фінансовий стан підприємства та виявляє резерви підвищення його стійкості;
- соціально-економічний аналіз, який вивчає зв'язок соціальних і економічних процесів, їх вплив один на одного й на економічні результати господарської діяльності;
- економіко-екологічний аналіз, який досліджує взаємодію екологічних і економічних процесів, пов'язаних охороною і поліпшенням навколишнього середовища і витратами на екологію;
- маркетинговий аналіз, який використовується для вивчення зовнішнього середовища функціонування підприємства, формування цінової політики, розробки тактики і стратегії маркетингової діяльності;
- логістичний аналіз, який координує функціональні сфери підприємства, такі, як матеріальне забезпечення, виробництво, збут, товарні потоки, які охоплюють постачальників сировини, підприємство й споживачів.

Розрізняють результат самого процесу виробництва, який може виступати у формі чистої продукції підприємства, прибутку, і кінцевий господарський результат роботи підприємства, який, крім обсягів виробленої продукції, враховує її споживчу вартість, значимість для суспільства.

Зіставлення кінцевого результату господарської діяльності промислового підприємства (ефект) з витратами живої праці на його досягнення відображає ефективність промислового виробництва. Ефект, або кінцевий результат господарської діяльності характеризується різними вартісними й натуральними показниками, наприклад, обсягом виробництва продукції, прибутком, економією за окремими елементами витрат, загальною економією від зниження собівартості продукції.

Ефективність виробництва – це узагальнене і повне відображення кінцевих результатів використання коштів, предметів праці та робочої сили на підприємстві за певний проміжок часу [9]. Зміст критерію ефективності виробництва впливає з необхідності максимізації одержуваних результатів або мінімізації витрачених витрат, виходячи з поставлених цілей розвитку підприємства. Такими цілями можуть бути забезпечення виживаності, досягнення стійкого росту, структурна перебудова, соціальна стратегія тощо.

Критерієм ефективності виробництва в макроекономічному масштабі є підвищення продуктивності суспільної праці. Кількісне вираження даного критерію відображається через систему показників економічної ефективності виробництва:

- узагальнені показники: рентабельність виробництва, витрати на 1 грн. товарної продукції, виробництво чистої продукції на одиницю витрат ресурсів тощо;

- показники ефективності використання праці: темп росту продуктивності праці, коефіцієнт використання фонду робочого часу, трудомісткість одиниці продукції, зарплатомісткість одиниці продукції;

- показники ефективності використання основних засобів: фондвіддача, рентабельність основних засобів, фондомісткість і матеріаломісткість одиниці продукції;

- показники ефективності використання фінансових ресурсів: оборотність, рентабельність капіталовкладень, строк окупності капіталовкладень, відносне вивільнення оборотних коштів тощо.

Діяльність підприємства в ринкових умовах здійснюється під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. До факторів зовнішнього середовища відносять політичні, економічні, міжнародні, конкурентні, ринкові, соціальні, технологічні й ін. Усі ці фактори створюють зовнішнє середовище діяльності підприємства, його основу для раціонального використання наявних у підприємства матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Значний вплив на роботу підприємства виявляють внутрішні фактори, які визначають показники

виробничої програми, що, у свою чергу, залежить від виробничої потужності підприємства.

На рівні окремих підприємств різних галузей економіки, як правило, використовують різноманітні групи показників економічної ефективності, які оцінюють економічну ефективність використання матеріалів, основних виробничих засобів і оборотних коштів, інвестицій і трудових ресурсів. На базі цих даних розраховується узагальнений показник, який характеризує економічну ефективність роботи підприємства в цілому.

Зокрема, економічна ефективність використання матеріальних ресурсів оцінюється показником матеріаломісткості продукції (M), який визначається відношенням матеріальних витрат (MB) без урахування амортизації до вартості виробленої продукції ($ВП$):

$$M = MB / ВП . \quad (1)$$

Економічна ефективність використання основних виробничих засобів оцінюється показником їх фондovіддачі (ΦB), який визначається відношенням вартості виробленої продукції ($ВП$) до вартості основних виробничих засобів ($OЗ$):

$$\Phi B = ВП / OЗ . \quad (2)$$

Слід зазначити, що вартість основних виробничих засобів може бути визначена по балансу (тобто без урахування зносу), і як залишкова вартість, тобто з урахуванням зносу.

Найбільш узагальнюючим показником економічної ефективності капітальних вкладень є строк їх окупності (T), розрахований як відношення капітальних вкладень (KB) до приросту отриманого річного прибутку ($\Delta\Pi$):

$$T = KB / \Delta\Pi . \quad (3)$$

Важливе місце в системі показників економічної ефективності діяльності підприємства належить оборотності оборотних коштів ($K_{об}$) (відношення обсягу виробленої продукції (ВП) до суми оборотних коштів (ОБК):

$$K_{об} = ВП / ОБК . \quad (4)$$

Ефективність використання оборотних коштів також оцінюється показником тривалості одного обороту, який визначається шляхом відношення числа днів, прийняте у розрахунковому періоді, на кількість оборотів оборотних коштів за рік. Прискорення оборотності обігових коштів розглядається як найважливіший резерв підвищення економічної ефективності їх використання.

Найважливішим показником, який характеризує економічну ефективність використання персоналу, є продуктивність праці. На рівні підприємства показник продуктивності праці (ПП) може бути визначений як відношення обсягу виробленої продукції (ВП) до чисельності працівників (Ч), зайнятих на підприємстві:

$$ПП = ВП / Ч . \quad (5)$$

Загальним показником, який дозволяє оцінити ефективність роботи підприємства в цілому, є його рентабельність (Р), яка визначається як відношення отриманого розрахункового прибутку (П), який залишається в розпорядженні підприємства, до суми основних виробничих засобів (ОЗ) і оборотних коштів (ОБК):

$$P = П \cdot 100 / (ОЗ + ОБК) . \quad (6)$$

До показників, які характеризують екологічну ефективність підприємства, слід віднести припустимі норми забруднення навколишнього

середовища, коефіцієнти виходу готової продукції з вихідного матеріалу, витрати на проведення природоохоронних заходів.

Таким чином, для оцінки економічної ефективності діяльності підприємства використовується система показників, що характеризує ефективність використання ресурсів, їх віддачу; показники рентабельності; показники, що відображають ринкову, підприємницьку активність підприємства, система показників платоспроможності й фінансової стабільності підприємства. Основними факторами підвищення ефективності діяльності підприємства є ріст продуктивності праці, зниження фондомісткості і матеріаломісткості виробництва, а також раціональне використання ресурсів.

Перелік джерел посилання

1. Гринько Т. В., Дудніченко А. В. Проблеми забезпечення економічної ефективності діяльності підприємства. *Економічний простір*. 2019. № 142. С. 149-160.

2. Жулай Г. С. Управління ефективністю діяльності підприємства на засадах системного підходу. *Вісник Черкаського університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 33. С. 49-58.

3. Лазарева Н. О. Про розуміння управління ефективністю діяльності підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2015. № 2. С. 105-109.

4. Півень А. В. Понятійно-категоріальний апарат управління ефективністю діяльності підприємств. *Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка*. 2019. Вип. 200. С. 242-256.

5. Андросова О. Показники рентабельності підприємств машинобудування як індикатори ефективності їх діяльності. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2019. № 4. С. 13-25.

6. Батракова Т. І. Методичні підходи до оцінки ефективності управління діяльністю підприємств. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2015. Вип. 11(1). С. 67-71.

7. Горобець Т. А., Гончарук А. Г. Методичний підхід до оцінки ефективності діяльності підприємств малого та середнього бізнесу. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 5(1). С. 77-86.

8. Онокало В. Г. Оцінка ефективності діяльності підприємства: теоретичні аспекти. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2019. Т. 24, Вип. 5. С. 96-100.

9. Отенко І. П. Ефективність як основне поняття та критерій діяльності підприємства. *Бізнес Інформ*. 2020. № 6. С. 190-195.

10. Радева М. М. Економічна ефективність діяльності підприємства: методичний і практичний аспекти. *Проблеми системного підходу в економіці*. 2019. Вип. 4(2). С. 94-99.

11. Роскладка Н. О., Роскладка А. А., Пушкарьова А. В. Система моніторингу ключових показників ефективності діяльності підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=7551>. (дата звернення 13.11.2020).

12. Соколова Л. В., Соколов О. Є. Науково-методичне забезпечення оцінювання інтегрального показника ефективності діяльності підприємств машинобудування. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2015. Вип. 13(2). С. 74-77.

13. Фісуненко П. А., Шевченко К. І. Критерій оцінювання ефективності діяльності підприємства в забезпеченні їх економічної безпеки. *Економічний простір*. 2019. № 151. С. 185-200.

14. Чайковська М. А., Бузинник О. В. Оцінка ефективної діяльності машинобудівних підприємств України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2015. Вип. 11(3). С. 88-91.

Наукове видання

ЕКОНОМІЧНІ ТА БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ СУЧАСНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

Колективна монографія

За загальною редакцією
доктора економічних наук, професора Т. В. Полозової

Комп'ютерна верстка
Мурзабулатова Олена Вячеславівна

Дизайн обкладинки
Іванова Вікторія Борисівна

Підп. до друку 27.11.19. Формат 60x84 1/16.
Спосіб друку – ризографія. Умов. друк. арк. 19,06.
Тираж 50 прим. Ціна договірна.

Віддруковано в типографії ФОП Андреев К.В.
61166, Харків, вул. Богомольця, 9, кв. 50.
Свідоцтво про державну реєстрацію
№24800170000045020 від 30.05.2003 р.
ep.zakaz@gmail.com
тел. 063-993-62-73